

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

COM(94) 383 endelig udg.

Bruxelles, den 07.09.1994.

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

DEN ULOVLIGE HANDEL MED NUKLEARE MATERIALER OG RADIOAKTIVE STOFFER

INDLEDNING

Opløsningen af Sovjetunionen har i nogen grad betydet et sammenbrud af de centraliserede kontrol- og styringsstrukturer vedrørende nukleare materialer og radioaktive stoffer. Mens hele den sovjetiske atomsektor var underkastet et sikkerhedssystem, der svarede til det daværende styre, er den meget strenge kontrol og fysiske sikkerhed, som dette system omfattede, på nuværende tidspunkt i vidt omfang blevet svækket. Systemet med stærkt centraliseret kontrol hvilede på helt andre kriterier end de, der er gældende i Vesten, idet der f.eks. ikke blev ført regnskab med de nukleare materialer og næsten ikke skelnet mellem den civile sektor og den militære sektor.

Ved siden af denne farlige situation kommer det forhold, at flere stater i området, især Rusland og Ukraine, har påbegyndt et ambitiøst program til fjernelse af deres atomvåben, ofte med massiv bistand fra Vesten, hvilket indirekte får til følge, at der er øget risiko for, at visse fissile materialer føres fra en zone under kontrol til zoner, som er mindre godt kontrolleret, og hvor det ikke kan udelukkes, at de bliver gjort til genstand for kriminalitet.

Kombinationen af disse elementer bidrager til, at der opstår en ulovlig handel med farlige radioaktive materialer, som er erhvervet ulovligt, og som videresælges hemmeligt.

Det forhold, at der i visse republikker, også Rusland, er opstået meget magtfulde forbryderorganisationer, øger faren for, at materialerne falder i de forkerte hænder. Sådanne organisationer kan udnytte situationen og skabe eksportnetværk. Desuden viser erfaringerne, at når denne handel forestås af forbryderorganisationer snarere end enkeltindivider, spreder disse net sig til hele verden, idet de potentielle endelige brugere af de stjålne materialer højst sandsynligt er tredjelande eller hemmelige operatører, der er baseret uden for Unionens område.

Da dette fænomen er en faktor, der vil kunne bidrage til at skabe manglende stabilitet med hensyn til staters og personers sikkerhed i Europa, kræver det et globalt svar fra Unionens side. Det er klart, at forsøg på at finde løsninger er af fælles interesse for landene i det tidligere Sovjetunionen, de mellem- og østeuropæiske lande og Den Europæiske Union.

Det fælles arbejde, der bør iværksættes, vil gøre det muligt at konkretisere, hvorledes der kan ske en tilnærmelse mellem Den Europæiske Union og Østeuropa via partnerskabet med Sammenslutningen af Uafhængige Stater, særlig Rusland og Ukraine, samt via de integrerende vektorer, som de europæiske aftaler med de mellem- og østeuropæiske lande udgør. Stabiliteten i Europa vil ikke kunne sikres, medmindre denne fælles indsats og det konkrete samarbejde gennemføres.

Formålet med denne meddelelse er at gøre opmærksom på problemets alvor og at foreslå nogle løsninger i et forsøg på at bekæmpe det på en effektiv og koordineret måde, bl.a. ved at udnytte de forskellige instrumenter, som Den Europæiske Union og dens medlemsstater råder over.

1. DEN ULOVLIGE HANDEL MED RADIOAKTIVE STOFFER OG NUKLEARE MATERIALER

1.1. STATUS OVER SITUATIONEN

Af indlysende geografiske grunde er der fare for, at Unionens område i stadig større grad bliver centrum for denne farlige handel. Flere forsøg på transaktioner af denne art er blevet stoppet i tide af de kompetente myndigheder i medlemsstaterne, som oftest i Tyskland. Schweiz og Østrig har ligeledes givet underretning om nogle tilfælde.

De pågældende materialer er normalt uden interesse set fra et militært synspunkt, selvom de udgør en farlig risiko for kontaminering. Men for nyligt er der blevet afsløret nogle tilfælde af ulovlig besiddelse af plutonium, som er et meget farligt materiale, og som kan anvendes militært, og dette har bevirket, at offentligheden er blevet opmærksom på, hvilken farlig situation der er tale om.

Faren ved denne handel er nemlig meget stor. Risiciene i forbindelse med bestråling, som er forskellig afhængig af materialerne, foreligger for dem, som manipulerer disse materialer, men også i visse tilfælde for befolkningen generelt.

I tilfælde med handel med de farligste materialer som plutonium eller højtberiget uranium, er der ligeledes fare for spredning af kernevåben. De nukleare materialer, som denne handel omfatter, kan kun interessere stater eller organisationer, som ønsker at omgå de forskellige kontrolniveauer, som er indført på nationalt eller internationalt plan.

En note, som for nylig blev omdelt til Rådet på den tyske delegations ansvar (nr. 7861/94 af 16. juni 1994) nævner en betydelig stigning i de rapporterede tilfælde af ulovlig handel med nukleare eller radioaktive materialer. I dokumentet nævnes der 41 tilfælde i 1991, 158 i 1992 og 241 i 1993.

Endnu mere foruroligende er de to tilfælde, der er blevet givet underretning om i maj og juli 1994, om materialer, som kan tænkes anvendt militært, dvs. plutonium, der blev opdaget i Tyskland og beriget uran i Sankt Petersborg. De væsentlige beslaglæggelser, som de tyske myndigheder foretog i august, fik stor presseomtale, og har helt sikkert øget behovet væsentligt for et hurtigt og effektivt gensvar på dette problem.

Hidtil er der kun givet underretning om ulovlig tilstedeværelse af plutonium og uran i Tyskland og Italien. Tyskland og Belgien har ligeledes givet meddelelse om andre tilfælde, som ikke er så alvorlige, og som omfatter radioaktive materialer som cæsium 137, som anvendes på hospitaler,

Langt de fleste af de tilfælde, der er givet underretning om hidtil, vedrører radioaktive stoffer og ikke nukleare materialer. Erfaringerne viser imidlertid, at de personer, som gør sig skyldige i denne handel, ikke altid fuldt ud er klar over, hvad de egentlig transporterer. I andre tilfælde forsøger importørerne ganske enkelt at få relativt ufarlige stoffer til at se ud som meget efterspurgte materialer, idet prisen er direkte proportional med den potentielle fare, som de stjalne materialer indebærer.

Det er vigtigt at skelne mellem de forskellige juridiske rammer, der gælder for materialerne. Ganske kort og af klarhedshensyn kan der skelnes mellem:

- nukleare materialer, som er materialer, der er underkastet sikkerhedskontrol eller "safeguards", hvad enten det er i henhold til Euratom-traktaten, i henhold til Det Internationale Atomagentur (IAEA) og traktaten om ikke-spredning af kernevåben, hvor der er en større eller mindre risiko afhængig af materialet, for at det vil blive anvendt direkte eller indirekte til militære formål.

Disse materialer (f.eks. plutonium eller højtberiget uran) er de farligste og udgør ud over kontamineringsfaren en risiko for spredning af kernevåben; samt

- radioaktive stoffer, som ikke er omfattet af sikkerhedskontrol, og hvor kontamineringsrisikoen er knyttet til strålingen fra stoffet, men uden at dette stof i den eksisterende form kan benyttes som brændsel. Det er for eksempel tilfældet for visse stoffer, som normalt anvendes til medicinske formål.

Udtrykket "**sikkerhedskontrol**", eller "safeguards", i henhold til Euratom-traktaten, vedrører en række foranstaltninger, som sikrer, at de nukleare materialer ikke anvendes til andre formål end de af brugerne angivne, underforstået at de anvendes til militære formål, og som indebærer, at der på fællesskabsplan træder de forpligtelser i kraft, som på dette område påhviler medlemsstaterne som følge af deres internationale forpligtelser. Spørgsmålet om sikkerhedskontrol er derfor klart forskelligt fra **nuklear sikkerhed** (sikkerhed i forbindelse med de nukleare anlægs konstruktion og drift), **strålingsbeskyttelse** (beskyttelse mod de skadelige virkninger af stråling), **miljøbeskyttelse** osv.

1.2 KOMMISSIONENS TJENESTEGRENES DELTAGELSE

Kommissionen har indtil nu på initiativ af den berørte medlemsstat været involveret i behandlingen af mange forsøg på ulovlig indførsel siden marts 1992.

Kommissionens tjenestegrene, i dette tilfælde direktoratet for Euratoms sikkerhedskontrol (DG XVII-E), der er baseret i Luxembourg, og Det Fælles Forskningscenter (Institutet for Transuraner, Karlsruhe), har siden marts 1992 været nært involveret i behandlingen af dette problem.

Hvad angår sikkerhedskontrollen ("safeguards"), præciseres det i kapitel VII i Euratom-traktaten, at Kommissionen på medlemsstaternes områder skal forvisse sig om, at malme, udgangsmaterialer og specielle fissile materialer ikke anvendes til andre formål end de af brugerne angivne.

Med henblik herpå har Kommissionen inden for Generaldirektoratet for Energi oprettet en operationel tjeneste, der er baseret i Luxembourg, og som er direktoratet for Euratoms sikkerhedskontrol.

Dette direktorat omfatter et korps af specielt uddannede nukleare inspektører, der har til opgave at kontrollere på stedet, at de nukleare materialer til civil brug, som befinder sig i de ca. 800 anlæg i Unionen, ikke anvendes til andre formål end de angivne.

Direktoratet for Euratoms sikkerhedskontrol omfatter også enheder, der har til opgave:

- at følge regnskabsføringen med de materialer, der befinder sig i anlæggene, hovedsagelig uran, plutonium og thorium;
- at føre forhandlinger med medlemsstaterne og Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) i Wien;
- at styre de forpligtelser, der påhviler Kommissionen i henhold til de bilaterale aftaler mellem IAEA og de to medlemsstater i Unionen, der råder over kernevåben, samt aftalen mellem Euratom, de kernevåbenfrie medlemsstater (Non-Nuclear Weapon States - NNWS) og IAEA;
- at udarbejde kontrolstrategier, datamatstøtte, samt udvikle og installere overvågningsinstrumenter.

I den seneste rapport om Euratoms sikkerhedskontrol 1991-1992, gives der en større og mere detaljeret oversigt over direktoratet for sikkerhedskontrols aktiviteter, dok. KOM(94) 282 af 6. juli 1994.

Det skal desuden understreges, at Kommissionen i henhold til Euratom-traktaten er forpligtet til at indføre de grundlæggende normer i Fællesskabet til beskyttelse af befolkningens og arbejdstagernes sundhed mod de farer, der er forbundet med ioniserende stråling.

På baggrund af den enorme fare, der kan opstå ved forkert manipulation eller udledning i miljøet af nukleare materialer og radioaktive stoffer, er medlemsstaterne i henhold til Rådets direktiv 80/836/Euratom og 84/467/Euratom forpligtet til at træffe de nødvendige foranstaltninger vedrørende beskyttelse af sundheden, for at sikre at de maksimale grænseværdier for radioaktive doser og optagelse ikke overskrides.

Som eksempel på, hvordan Kommissionens tjenestegrene har været involveret i disse sager, kan der nævnes et typisk tilfælde fra marts 1992, som markerer indledningen af dette samarbejde. I denne sag havde politiet i Bayern anholdt fire personer, der forsøgte at sælge 1,2 kg svagt beriget uran på en parkeringsplads i nærheden af Augsburg.

De kompetente myndigheder anmodede straks Kommissionen om at bistå dem med identificeringen af stofferne og deres oprindelse.

En inspektør fra Luxembourg kom til stede med de fornødne instrumenter, og uranet blev til sidst sendt til Karlsruhe, hvor der blev gennemført meget præcise analyser. Det Fælles Forskningscenter var i stand til at fastslå materialernes oprindelse, og vidneudsagnene fra centrets tjenestemænd var afgørende i forbindelse med anklagen mod de anholdte personer.

Dette samarbejde blev udført til alles tilfredshed, og de tyske myndigheder foreslog derefter, at det blev formaliseret, hvilket skete ved en **brevveksling** mellem Tysklands faste repræsentation og Generaldirektoratet for Energi, idet det i disse breve blev præciseret, hvorledes der skulle kommunikeres, koordineres og analyseres, samt hvordan kontakterne mellem de forskellige berørte myndigheder og institutioner skulle organiseres.

1.3 DET FÆLLES FORSKNINGSCENTERS ROLLE

Instituttet for transuraner i Karlsruhe har de fornødne midler til at modtage og behandle enhver prøve, som indeholder radioaktive stoffer eller nukleare materialer. Desuden har det instrumenter, der er i stand til analysere de fissile materials radioaktive egenskaber og isotopiske sammensætning.

Disse analyser gør det f.eks. muligt at evaluere de fissile elements masse, hvilken proces disse elementer har gennemgået og på hvilket tidspunkt.

Ud fra oplysningerne fra analyserne, såsom renhedsgrad, og ved at sammenholde disse oplysninger med de oplysninger, der er indeholdt i instituttets databank, er Det Fælles Forskningscenter i stand til at fastslå, hvorfra materialerne stammer, hvilken reaktor de er blevet forberedt til, og i hvilket anlæg materialerne er blevet behandlet.

I alle de tilfælde, hvor der er blevet sendt prøver til Karlsruhe, har man været i stand til at udarbejde et fuldstændigt identitetskort for materialerne, herunder den mulige anvendelse af materialerne, og Det Fælles Forskningscenter har fremsendt meget præcise oplysninger til Kommissionens Direktorat for Sikkerhedskontrol og de nationale myndigheder, i de tilfælde, der er nævnt.

Disse oplysninger er naturligvis af stor betydning for politiets og domstolenes undersøgelser, og generelt for enhver organiseret indsats til bekæmpelse af denne handel.

1.4 BEHOVET FOR EN KOORDINERET OG SAMMENHÆNGENDE REAKTION

Som vist er det klart, at mulighederne for en potentiel meget farlig handel er tilstede på Unionens område.

Den nuværende situation viser klart, at det sikkerhedskontrolniveau, der findes på nuværende tidspunkt i visse stater, der fornylig er blevet uafhængige, er meget utilstrækkeligt i forhold til de mængder af farlige produkter, der er tilstede på deres område. Dette betyder, at der er en stor risiko for kontaminering, især med plutonium, cæsium og andre radioaktive stoffer.

Virkningen af disse oplysninger på offentligheden kan være betydelig, i betragtning af at der er tale om et meget teknisk emne, og at det nogen gange er vanskeligt at vurdere kontamineringsfaren korrekt og rationelt.

Åbningen af de indre grænser gør, at det, som hidtil har været en præcis fare for et begrænset antal medlemsstater, af geografiske årsager på nuværende tidspunkt bliver en risiko for hele Unionens område.

Gruppen vedrørende atomspørgsmål i Rådet har meget hurtigt vist stor interesse for problemet. Spørgsmålet er blevet rejst flere gange, og Kommissionens tjenestegrene forelagde en foreløbig rapport i juni 1993. Denne foreløbige rapport beskrev de ad hoc-procedurer, der var indført mellem Kommissionen og myndighederne i visse medlemsstater i et forsøg på at imødegå problemet.

Siden udarbejdelsen af denne rapport har gruppen vedrørende atomspørgsmål flere gange udtalt sig positivt om en fælles løsning af problemet. I det allerede nævnte dokument fra den tyske delegation når man frem til samme konklusion.

██████████

Gruppen vedrørende ikke-spredning behandlede også problemet på mødet den 1. september.

Spørgsmålet er derfor, hvilken type strategi der skal følges af Unionen og dens medlemsstater for at forhindre et allerede meget alarmerende problem i at udvikle sig yderligere.

Den alvorlige og specifikke fare, som denne handel indebærer, gør det berettiget at sætte alt ind for at maksimere den forebyggende virkning af de foranstaltninger, der træffes på nationalt niveau og på unionsniveau.

Kommissionen finder, at en reaktion på unionsniveau vil være mest hensigtsmæssig i betragtning af problemets omfang og i første omgang mere effektiv.

Unionen har nu en række instrumenter til rådighed, som med fordel vil kunne benyttes i bekæmpelsen af denne handel. Denne integrerede fremgangsmåde skal opfatte de tre "*fællesskabssøjler*", den fælles *udenrigs- og sikkerhedspolitik* (FUSP) og *samarbejdet vedrørende retlige og indre anliggender*, og denne fremgangsmåde er allerede anvendt f.eks. i forbindelse med meddelelserne vedrørende indvandring og asyl, samt i forbindelse med Den Europæiske Unions indsats imod narkotika (1995-1999).

Disse instrumenter kan samles under tre store overskrifter:

- A. Forbedring af driftsvilkårene for de lokale atomsektorer;
- B. Samarbejde med de berørte stater;
- C. Samarbejde mellem Unionens medlemsstater indbyrdes.

*
* *

2. MIDLER I FORBINDELSE MED EN EUROPÆISK REAKTION

A. FORBEDRING AF ATOMSEKTORENS VILKÅR I DE BERØRTE LANDE

Det er klart, at problemet på mellemlang sigt kun vil kunne løses, hvis de økonomiske og politiske forhold i de pågældende lande forbedres. På kort sigt vil det imidlertid kunne forventes, at en aktion til forbedring af kontrollen i deres atomindustri vil kunne medføre positive resultater.

Det er vigtigt, at atomindustrien kontrolleres på et passende niveau, og at der indføres et system, hvor der føres nøje regnskab med materialerne, således at myndighederne i de stater, hvorfra materialerne kommer, er i stand til fuldtud at samarbejde med myndighederne i de øvrige lande, f.eks. transitlandene i bekæmpelsen af den ulovlige trafik.

I modsætning til de foranstaltninger, der nævnes i pkt. C nedenfor, f.eks. samarbejde mellem politiet, hører de former for samarbejde, der beskrives her, snarere under **forebyggelse**.

Det skal understreges, at situationen vedrørende sikkerhedskontrol i landene i Central- og Østeuropa, hvis baggrund er en ganske anden, i denne forbindelse er væsentlig bedre end i Rusland og de nye selvstændige republikker, herunder de baltiske stater.

Kommissionen bidrager til arbejdet med at indføre kontrolsystemer ved at yde specialiseret **teknisk bistand**. Dette samarbejde udføres for Kommissionen af Direktoratet for Euratoms sikkerhedskontrol og inden for rammerne af programmerne vedrørende teknisk bistand (TACIS), med hjælp fra Det Fælles Forskningscenter.

1. SAMARBEJDE VEDRØRENDE SIKKERHEDSKONTROL

Direktoratet for Euratoms sikkerhedskontrol og Den Russiske Føderation har opstillet et samarbejdsprogram, der går ud på at genskabe et troværdigt sikkerhedskontrolsystem. Programmet blev igangsat i 1992 og formaliseret i 1993.

Formålet med programmet er at yde bistand til at udforme, oprette og gennemføre et moderne system for kontrol og regnskab med de nukleare materialer. Programmet er allerede operationelt og begynder at udvise konkrete resultater.

Dette samarbejde vedrører først og fremmest Den Russiske Føderation, og supplerer den indsats, som Den Internationale Atomenergiorganisation gennemfører på samme område, især da agenturet i Wien afholder sig fra at intervenere i stater, der råder over et militært atompotentiale, medmindre det udtrykkeligt bliver anmodet herom af den pågældende stat.

Samarbejdet befinder sig i en **første fase**, som er centreret omkring uddannelse af inspektører og udarbejdelse af operationelle koncepter vedrørende sikkerhedskontrol.

Der er blevet afholdt flere seminarer, og russiske eksperter er blevet inviteret til at arbejde midlertidigt i Luxembourg for at vænne sig til kontrolmetoderne. Formålet er at hjælpe disse eksperter med at indføre et tilfredsstillende kontrolsystem, samtidig med at der ydes dem en direkte støtte på det logistiske plan (dokumentation, computere osv.). Takket være et samarbejde med de berørte medlemsstaters myndigheder har russiske eksperter ligeledes kunnet ledsage Euratoms inspektører i marken.

Denne første fase af samarbejdet vil i alt komme til at koste 1,5 mio. ECU for 1993 til 1994, som er opført under budgetpost B. 4. 2001.

Allerede i 1995 vil der i en **anden fase**, under forudsætning af de nødvendige budgetmidler på nationalt plan og for hvert anlæg, blive iværksat konkrete projekter, der har tilknytning til gennemførelsen af regnskabssystemet og det nukleare kontrolsystem. Disse projekter er under udarbejdelse og vedrører de tre grundlæggende områder, som er følgende:

- indsamling, behandling og evaluering af oplysninger;
- procedurer for og gennemførelse af inspektioner;
- regnskab med materialer i hvert enkelt anlæg.

Under den pågældende budgetpost er der for 1995 opført et "p.m.".

2. SAMARBEJDE INDEN FOR RAMMERNE AF TEKNISK BISTAND

Kommissionen har inden for rammerne af TACIS-programmet iværksat et program, der går ud på at indføre mere pålidelige sikkerhedskontrolsystemer, med teknisk bistand fra **Det Fælles Forskningscenter**.

Samarbejdet omfatter på nuværende tidspunkt de tre republikker, som har væsentlige atom anlæg, dvs. Rusland, Ukraine og Kasakhstan. Hvad angår disse to sidstnævnte republikker er aktionerne iværksat i nært samarbejde med de svenske myndigheder og vedrører hovedsagelig uddannelse af lokale myndigheder og operatører.

[REDACTED]

Hvad angår **Rusland** specielt, går Det Fælles Forskningscenters projekter og ideer ud på at sikre sammenhæng i Fællesskabets indsats.

Den væsentligste del af dette samarbejde, som Det Fælles Forskningscenter står for, vedrører **uddannelse** af de fremtidige russiske inspektører og driftsledere. Gennemførelsen af et sikkerhedssystem vil nødvendiggøre, at der ansættes flere hundrede personer hos myndighederne og i atomanlæggene. Hvorvidt der kommer noget positivt ud af den første del afhænger således af, om der skabes en uddannelsesinfrastruktur i Rusland.

I Fællesskabet sker uddannelsen af Euratominspektørerne hovedsagelig på Det Fælles Forskningscenter. Centret har også stået for uddannelsen af driftslederne for anlæggene og gør det fortsat for tredjelande efter anmodning fra Den Internationale Atomenergiorganisation. Denne anden del vil i vid udstrækning komme til at falde ind under Det Fælles Forskningscenters ansvar, idet det bør sikres, at den supplerer den indsats fra direktoratet for Euratoms Sikkerhedskontrol, som allerede er beskrevet.

Besøget af de to øverst ansvarlige for atomenergiministeriet (MINATOM) og den nationale inspektionstjeneste (GAN) har haft et meget opmuntrende resultat og har gjort det muligt at udarbejde store projekter, der svarer til de opgaver, der venter de russiske myndigheder.

Disse kontakter er af særlig stor betydning idet de inddrager de myndigheder, der er direkte ansvarlige for de anlæg, hvorfra der har kunnet ske tyveri af materialer.

Man er ved at undersøge oprettelse af **et uddannelsescenter** i Obninsk, syd for Moskva, under MINATOMS ansvar, men også beregnet for GAN-inspektører. Dette center vil komme til at omfatte eksisterende infrastrukturer, der egner sig til denne anvendelse. Det skulle give mulighed for at indføre og anvende et rigtigt system til kontrol og regnskab med nukleare materialer både på nationalt niveau og i det enkelte anlæg.

Det er en forudsætning for at kunne stoppe de forskellige kilder til ulovlig handel, at der findes et sådant pålideligt system, og dets gennemførelse vil gøre det muligt at give de mange militærekspertter mulighed for at udføre civilt arbejde, der svarer til deres kvalifikationer.

FFC vil yde teknisk bistand til projektet og står for uddannelsen af lærere, og hvad angår de praktiske aspekter får det støtte fra erhvervslivet i Unionen. Erhvervslivet har allerede erklæret sig meget positiv over for et sådant samarbejde.

Ved det første besøg i Ispra rejste de russiske myndigheder spørgsmålet om instrumenter, udstyr og referencematerialer til kontrol med materialer. I den officielle mødeprotokol for dette besøg anmodede den russiske part om, at der etableres et samarbejde med FFC med hensyn til udvikling af instrumenter, der er til rådighed i Rusland. Da der er tale om, at der skal handles hurtigt, kan der udover dette også komme levering af udstyr på tale, både til det fremtidige uddannelsescenter og inden for rammerne af direkte bistand til myndighederne. FFC vil efterkomme disse anmodninger i nært samarbejde med erhvervslivet i Unionen, som har erklæret sig meget positiv. Finansieringen af hele projektet undersøges i detaljer.

En supplerende del af dette samarbejde kunne være oprettelse af et *pilotanlæg*, idet en uddannelse, som udelukkende er teoretisk, ikke vil få den ønskede virkning. Det synes derfor logisk, at der ud over uddannelsescentret også oprettes mindst et anlæg, som fuldt ud overholder de internationalt godkendte regler vedrørende kontrol i ordets videste betydning.

Den grundlæggende ide er at udvælge et anlæg inden for brændselscyklen og sikre, at det moderniseres, som det har været tilfældet med reaktorerne inden for rammerne af TACIS-programmet. Der er således tale om en opgave, der skal løses i et russisk anlæg og sammen med lederne af dette. Opgaven vil derfor hovedsagelig skulle udføres af Unionens ejere af atomanlæg, men i betragtning af opgavens størrelse vil der også med fordel kunne samarbejdes med andre partnere, f.eks. USA. De seneste begivenheder viser, at denne bistand i højeste grad er påkrævet, og at den bør intensiveres.

Det Fælles Forskningscenter har også beskæftiget sig med Ukraine og Kasakhstan. Der er blevet tilrettelagt et første uddannelseskursus for fem fremtidige inspektører fra hvert af disse lande. Dette samarbejde forventes fortsat og udvidet. Men det er også klart, at disse to republikkers reelle behov er meget store og overstiger de finansielle muligheder, der på nuværende tidspunkt er til rådighed. Man undersøger for tiden andre former for finansiering.

3. DET INTERNATIONALE CENTER FOR VIDENSKAB OG TEKNOLOGI

Det Internationale Center for Videnskab og Teknologi i Moskva (ICST) blev oprettet ved en international aftale, som Unionen er part i. Formålet er at forhindre spredning af teknologi og viden om massive ødelæggelsesvåben (atomvåben, kemiske og biologiske våben og missilaffyringssystemer). Den har til formål at gøre det mindre attraktivt for de specialiserede videnskabsmænd på dette område at bidrage til en sådan spredning, idet der tilbydes dem mulighed for at omskole deres viden til fredelige aktiviteter, f.eks. projekter vedrørende videnskabelig forskning af civil karakter.

Centret har været fuldt operationelt siden marts 1994. Der er blevet forelagt CISTs bestyrelse et hundrede projekter. Blandt disse er der allerede 55 projekter, til en samlet værdi på mere end 30 mio. dollars, der er blevet godkendt. Visse af disse projekter er allerede i færd med at blive igangsat. Et af dem går ud på at etablere et garantisystem for nukleare materialer, der befinder sig i sammensatte anlæg. I fremtiden er der planlagt andre projekter, som vedrører kontrol med materialerne.

Som det ses kan ICST på trods af sin lidt anderledes formålssætning på mellemlang sigt yde et væsentligt bidrag til den globale indsats for at bekæmpe handelen med nukleare materialer.

*

* *

B. SAMARBEJDE MED DE BERØRTE LANDE

Hvis bekæmpelsen af den ulovlige handel med stjålne materialer skal lykkes, er det en absolut forudsætning, at de berørte lande deltager meget aktivt i samarbejdet.

Kommissionen finder derfor, at såfremt der skal findes en løsning på dette problem, skal der igangsættes en positiv dialog med de berørte stater, især Rusland. Da videnskabsmænd, teknikere og myndigheder inden for den russiske atomsektor har et meget højt kvalifikationsniveau, er der på begge sider stor interesse for et øget samarbejde mellem Rusland og Unionen, idet der både på det industrielle plan og mellem de ansvarlige myndigheder vil kunne skabes et fordelagtigt samarbejde.

Dette samarbejde kan både ske på bilateralt plan, inden for rammerne af de **associeringsaftaler** eller partnerskabsaftaler, der er indgået eller indgås med disse lande, og inden for en multilateral ramme, samt i forbindelse med bestræbelserne på at forny **traktaten om ikke-spredning af atomvåben**, der er en fælles aktion fra Den Europæiske Unions side.

Det bør også undersøges, hvorledes **konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa** kan anvendes.

Desuden vil der kunne optages kontakter og i givet fald et samarbejde med **andre lande**, som er berørt af problemet.

1. SAMARBEJDE INDEN FOR RAMMERNE AF DE EKSISTERENDE AFTALER

Udover den beskrevne tekniske bistand kan Den Europæiske Union udnytte de samtalemuligheder og det samarbejde, der eksisterer i kraft af:

- aftalerne om partnerskab og samarbejde med Rusland og visse SNG-republikker;
- de europæiske aftaler med de seks lande i Central- og Østeuropa.

Disse aftaler omfatter både en politisk dialog og konkrete administrative samarbejdsmuligheder, f.eks. på grundlag af eksisterende protokoller vedrørende administrativt samarbejde inden for told, som muliggør et aktivt samarbejde mellem de berørte myndigheder i kampen mod den ulovlige handel.

Bekæmpelsen af spredningen af atomvåben er en vigtig målsætning for Den Europæiske Union, og der er allerede indledt en dybtgående dialog blandt andet med landene i Central- og Østeuropa om disse spørgsmål. Dialogen vil med fordel kunne suppleres med diskussioner vedrørende specifikke aspekter.

Aftalerne om partnerskab og samarbejde vil være et supplerende værktøj til den aktuelle tekniske bistand, både på det politiske plan og på grund af de muligheder for teknisk samarbejde, som de giver.

Hvad angår de fremtidige aftaler med de baltiske republikker og Slovenien, samt aftalerne om partnerskab og samarbejde, der skal forhandles med andre SNG-republikker, er der to muligheder, der bør undersøges i fremtiden.

- for det første indføje af **særklauseler** svarende til de bestemmelser, som i de nuværende aftaler vedrører narkotika og hvidvaskning af penge,
- for det andet efter samme model som artikel 84 i aftalen om samarbejde og partnerskab med Rusland anvendelse af generelle bestemmelser om **forebyggelse af ulovlige aktiviteter**, som bl.a. kan omfatte ulovlig handel med nukleare materialer og radioaktive stoffer.

Indtil februar 1994 førte Kommissionen forhandlinger med Rusland om en **handelsaftale vedrørende nukleare materialer**. Disse forhandlinger blev ikke afsluttet, for så vidt som de uafklarede spørgsmål i sidste omgang fandt en løsning inden for rammerne af partnerskabsaftalen. Men der er kun tale om en overgangsløsning, idet aftalen indeholder bestemmelser om, at en tekst som specifikt vedrører handelen med nukleart materiale som oprindeligt fastsat, skal indgå i en særskilt aftale. Udkastet til en aftale om nukleart materiale indeholdt interessante bestemmelser om sikkerhedskontrol, sundhedsbeskyttelse og administrativt samarbejde, som vil kunne medtages i den supplerende aftale, der skal forhandles.

I forbindelse med diskussionerne om interimsaftalen, der skal indgås med Rusland, indtil partnerskabsaftalen træder i kraft, har Rusland foreslået, at der medtages bestemmelser om samarbejde vedrørende forebyggelse af ulovlige aktiviteter. Da dette samarbejde hovedsagelig henhører under medlemsstaternes kompetence, har man på nuværende stadium ikke taget hensyn til det russiske forslag. Det kunne være en mulighed at medtage visse specifikke områder i aftalen.

Kommissionen har desuden for nylig anmodet Rådet om at give tilladelse til, at der indledes forhandlinger vedrørende bilaterale aftaler om et nukleart samarbejde med Kasakhstan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Ukraine og Usbekistan, således at der i disse aftaler også kommer til at indgå sådanne bestemmelser. Desuden har Kommissionen i sine forslag til en ny strategi for Unionen over for Ukraine understreget, at den prioriterer forbedringen af kvaliteten af de nukleare aktiviteter.

██████████

Hvad angår den **fysiske beskyttelse** skal det understreges, at vedrørende international transport af materialer indeholder konventionen om fysisk beskyttelse krav om, at de undertegnende parter skal anvende foranstaltninger til fysisk beskyttelse, som omfatter sanktioner. Euratom for FFC's aktiviteter og medlemsstaterne, men også Rusland, Bulgarien, Ungarn, Den Tjekkiske Republik og Den Slovakiske Republik og Rumænien er parter i denne konvention. Desuden er der inden for rammerne af Agenturet i Wien fastsat retningslinjer, selv om deres overholdelse er helt frivillig.

For at sikre, at befolkningerne er beskyttet mod ioniserende stråling, bør man sikre sig, at de forskellige myndigheder, der har ansvaret for strålingsbeskyttelsen, engagerer sig kraftigt, og at der skaffes midler til et øget samarbejde med dem.

Det skal ligeledes erindres, at Rådets direktiv 89/618/Euratom om information til offentligheden i artikel 5 indeholder bestemmelser om en forudgående information og i artikel 6 information i nødstilfælde. Kommissionen kunne sammen med de kompetente nationale myndigheder i medlemsstaterne evaluere muligheden for, at der i dette direktiv medtages bestemmelser om ulovlig handel med radioaktive materialer (artikel 2.2).

Desuden bør man undersøge muligheden for at yde bistand til iværksættelse af pressekampagner i Rusland for at oplyse den brede offentlighed om risiciene i forbindelse med besiddelse af farlige materialer. En sådan bevidstgørelse af offentligheden vil kunne få en indirekte virkning på resultatet af bekæmpelsen af denne praksis.

2. FÆLLES UDENRIGS- OG SIKKERHEDSPOLITIK

Den fælles indsats, der er baseret på retningslinjerne fra Det Europæiske Råds møde på Korfu, og som blev bekræftet af Rådet (generelle spørgsmål) i juli, har til formål at styrke det internationale system til ikke-spredning af kernevåben ved at gøre ikke-spredningstraktaten universielt gældende, gældende på ubegrænset tid og uden betingelser.

Når en stat tiltræder ikke-spredningstraktaten, indebærer dette, at den pågældende stat skal acceptere at indgå en aftale med Det Internationale Atomenergiagentur om, at der skal finde alle former for kontrolforanstaltninger sted med enhver form for nuklear virksomhed på den pågældende stats område ("full scope safeguards regime"). Dette indebærer, at der indføres et nationalt kontrolsystem, der har til formål at overvåge, at aftalen overholdes.

Den fælles indsats, som Rådet har godkendt, omfatter udtrykkeligt muligheden for, at Den Europæiske Union kan yde bistand til stater, som ønsker at tiltræde ikke-spredningstraktaten, og som derved forpligter sig til at indføre kontrolprocedurer. Den fælles indsats er således et instrument, som bl.a. bidrager til bekæmpelse af den ulovlige handel med nukleare materialer.

Unionen kan også inden for disse rammer undersøge om der bør fremsættes forslag om nye foranstaltninger til imødegåelse på internt eller eksternt grundlag af dette problem.

3. SAMARBEJDE MED VISSE TREDJELANDE

Andre lande end landene i Unionen har givet udtryk for, at de var urolige ved risikoen for ulovlig handel med nukleare materialer. De har derfor iværksat aktioner, der går ud på at yde de kompetente myndigheder i de berørte SNG-republikker bistand, eller at intensivere kampen mod en enhver form for kriminalitet.

Bistanden til myndighederne sker igennem IAEA, som nogle medlemsstater også samarbejder med, eller inden for rammerne af et bilateralt samarbejde.

I denne forbindelse kan nævnes Sverige, som i nært samarbejde med FFC har iværksat bistandsaktioner i Ukraine og Kazakhstan, eller USA, som ønsker at knytte sin indsats til den indsats, som Unionen og medlemsstaterne yder. Efter et første teknisk møde, som fandt sted i slutningen af juli i Washington efter anmodning fra Energiministeriet, vil en amerikansk delegation, efter sin tilbagevenden fra Moskva, tage til Ispra i slutningen af september.

USA har for nylig meget klart givet tilkendegivet, at det er villigt til at intensivere kampen mod den ulovlig handel. Ved indvielsen af FBI's kontor i Moskva nævnte Louis Freeh, FBI's direktør, at bekæmpelsen af handelen med nukleare materialer er et af de vigtigste områder for samarbejdet med de russiske myndigheder.

Inden for toldområdet forventes det, at det efter de positive kontakter, der har været mellem Generaldirektoratet for Told og den amerikanske toldadministration, og særlig den forestående undertegnelse af en samarbejdsaftale på toldområdet mellem Unionen og USA, vil være muligt gradvis at koordinere disse tjenesters aktioner indbyrdes. Der vil f.eks. være tale om teknisk bistand og specifik uddannelse for toldadministrationerne i de berørte lande.

Generelt og ud over de specifikke samarbejdsområder, der allerede er nævnt, vil problemet med ulovlig handel med nukleart materiale blive behandlet i forbindelserne med tredjelande, og Rådet (justits- og indenrigsministrene) vil i nær fremtid fastsætte rammerne herfor på grundlag af det igangværende arbejde.

På denne baggrund er det helt klart et første positivt skridt, at Rådets formandskab, efter anmodning fra Det Europæiske Råd på Korfu, satte dette problem på dagsordenen for konferencen vedrørende narkotika og organiseret kriminalitet, der afholdtes den 8. september 1994 i Berlin. I konferencen deltog på ministerplan medlemsstaterne, Kommissionen, ansøgerlandene og de lande i Central- og Østeuropa, der undertegnede en associeringsaftale. Dette problem vil også blive omhandlet på andre rådsmøder, samt på Usedom's uformelle møde.

Indledningen af et sådan samarbejde bør munde ud i konkrete operationelle resultater, såsom identificering af kontaktpunkterne i de tredjelande, som er mest direkte berørt fra begyndelsen, produkternes transit- eller bestemmelsessted, eller udvidelse af opgaverne for de forbindelsesofficerer, der er detacheret i disse lande via medlemsstaternes politikorps.

*
* *

C. SAMARBEJDE MELLEM MEDLEMSSTATERNE INDBYRDES

Fjernelsen af grænsekontrollen mellem medlemsstaterne bevirker, at samarbejdet mellem medlemsstaterne bør udvides for at imødegå problemet. Som andre farer, der på nuværende tidspunkt truer Unionen som helhed, bør der samarbejdes på flere niveauer:

- (1) Udvikling af det nuværende samarbejde, som direktoratet for Euratoms sikkerhedskontrol har etableret på ad hoc basis og uformelt ;
- (2) Udvikling af **toldsamarbejdet** mellem medlemsstaternes administrationer samt mellem disse og Kommissionens tjenestegrene;
- (3) Udvikling af de nuværende samarbejdsstrukturer vedrørende **retlige og indre anliggender**.
- (4) Udveksling af oplysninger om **industrielt samarbejde**.

Da der er tale om et meget kompleks problem med mange aktører og instrumenter involveret, er det absolut af afgørende betydning, at der sker en meget intens koordinering, såfremt forsøgene på at bringe denne handel til ophør skal krones med held.

I denne forbindelse vil oprettelsen af en ad hoc-gruppe i Rådet, som formandskabet har foreslået, utvivlsomt være gavnlig, især da en sådan gruppe vil kunne drage fordel af det store arbejde, der allerede er udført inden for de eksisterende instanser.

1. SAMARBEJDE INDEN FOR RAMMERNE AF EURATOMS SIKKERHEDSKONTROL

Det nære samarbejde mellem Kommissionens tjenestegrene og de nationale og lokale myndigheder, der berøres af dette problem, forløber meget tilfredsstillende og frugtbart.

Der er imidlertid ved at opstå en ny situation som følge af, at disse former for handel finder sted hyppigere og er alvorligere og dels fordi der er en meget reel risiko for, at disse aktiviteter udvides til at omfatte hele Unionens område.

Det er derfor Kommissionens opfattelse, at det uformelle og på ad hoc basis etablerede samarbejde bør **udvides til at omfatte de berørte medlemsstater**.

Det er Kommissionens opfattelse, at det kun er en samordnet og i visse tilfælde struktureret aktion, som omfatter et totalt samarbejde med de territoriale og retlige myndigheder, som vil give Unionen mulighed for at standse denne ulovlige handel.

Det bør undersøges, om det på dette specifikke område vil være hensigtsmæssigt at anvende Euratom-traktatens artikel 135 (Kommissionen foretager høringer og nedsætter udvalg).

Dette samarbejde kunne omfatte følgende områder, idet hovedmålsætningen er at sikre en opfølgning af emnerne og den bredest mulige koordinering, uden at det på nuværende tidspunkt er muligt at fastsætte, hvilke instanser der vil få pålagt denne undersøgelse, og heller ikke hvilke instrumenter det vil være ønskeligt at benytte:

- forebyggelse af at materialerne indføres og transporteres ulovligt på Unionens område;
- konfiskering, transport, oplagring og adgang til de ulovlige materialer;
- koordinering af aktionerne;
- identificering af kontakterne i medlemsstaterne;
- identificering af kontakterne i tredjelande.

2. TOLDSAMARBEJDE

Medlemsstaternes toldadministrationer, som er første forsvarslinje i Unionens grænse udadtil, vil skulle spille en afgørende rolle i kampen mod den ulovlige handel. Toldvæsenet kan sætte ind på to store områder:

(1) Øget kontrol ved den ydre grænse

Den umiddelbare kontrol ved den ydre grænse til Unionen bør i højere grad gøres mere ensartet og mere effektiv. For i bedre grad at ramme de rigtige målgrupper ved toldkontrollen, bestræber Generaldirektoratet for Told sig på via specifikke aktioner at udvikle teknikken til analyse af risiciene.

Desuden indeholder MATTHAEUS-programmet for 1995 uddannelsesaktioner, seminarer og udveksling af funktionærer fra medlemsstaternes toldvæsener, som har erhvervet ekspertise inden for bekæmpelsen af handelen med nukleare materialer.

(2) Kampen mod den ulovlige handel

Da der er tale om materialer, der hører ind under Euratom-traktaten, hviler samarbejdet mellem medlemsstaterne indbyrdes, mellem medlemsstaterne og Kommissionen på de bestemmelser, der gælder for den gensidige bistand mellem medlemsstaternes administrative myndigheder på toldområdet (Rådets forordning (EØF) 1468/81 af 19. maj 1991).

Udnyttelse af edb-nettet i toldinformationssystemet (S.I.D.), der styres af Kommissionen, viser sig at være af stor interesse i kampen mod den ulovlige handel. S.I.D. muliggør tidstro kommunikation mellem 240 terminaler, der er installeret i Unionens grænseposter, og supplerer edb-nettet SCENT (Secure Customs Enforcement Network), som sikrer fortløbende udveksling af informationer mellem de kompetente myndigheder om mistænkte eller konstaterede tilfælde af ulovlig handel.

Desuden er samarbejdet med toldmyndighederne i tredjelande, der berøres af denne handel, ved at blive etableret på grundlag af de bestemmelser, der er fastsat i samarbejds-, associerings- og partnerskabsaftalerne, hvad angår den gensidige og administrative bistand, og inden for rammerne af PHARE og TACIS, hvad angår den tekniske bistand, som f.eks. uddannelsesaktioner og detektionsudstyr.

3. RETLIGE OG INDRE ANLIGGENDER

Som det blev understreget på Det Europæiske Råds møde i Bruxelles, *"vil det forhold, at alle disse spørgsmål vedrørende de retlige og indre anliggender for fremtiden behandles inden for den nye institutionelle enhedsramme, med en udvidet rolle til Kommissionen og Rådets sekretariat, sikre en større sammenhæng mellem de forskellige interventionsniveauer i Fællesskabet eller mellem regeringerne - og vil dermed forbedre den samlede effektivitet af Unionens aktion.*

Under iagttagelse af den institutionelle ligevægt, der er fastsat i afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union finder Kommissionen derfor, at det er absolut nødvendigt at gøre Rådet opmærksom på en række overvejelser, uden at den dog på andet end nogle få af de nævnte punkter kan gøre krav på at have nogen form for initiativret i henhold til artikel K 3.

Af alle de områder, der nævnes i artikel K.1 i traktaten om Den Europæiske Union med henblik på at gennemføre Unionens målsætninger og under hensyntagen til Det Europæiske Fællesskabs kompetence, betragter medlemsstaterne en række områder som **spørgsmål af fælles interesse**. Blandt disse synes det strafferetlige samarbejde, toldsamarbejdet inden for de ikke-harmoniserede sektorer samt politisamarbejdet med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af forskellige former for alvorlig international kriminalitet at være de områder, der først og fremmest berøres af en global aktion imod den ulovlige handel med nukleare materialer. Afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union giver ligeledes mulighed for specifikke initiativer inden for bekæmpelse af svig på internationalt plan (artikel K 1, 5).

Emnet synes først og fremmest inden for rammerne af samarbejdet om retlige og indre anliggender at kræve foranstaltninger af den type, som nævnes i traktatens artikel K.3, 1: *"... medlemsstaterne underretter og konsulterer hinanden i Rådet for at samordne deres optræden. De etablerer med henblik herpå et samarbejde mellem de kompetente tjenester i deres respektive administrationer".*

I givet fald vil disse foranstaltninger kunne tage form af en **fælles aktion** *"såfremt Unionens målsætninger som følge af den påtænkte aktions omfang eller virkninger bedre kan opfyldes i fællesskab end af medlemsstaterne hver for sig"* (art. K.3, 2, b). Såfremt gennemgangen af de nationale lovgivninger viser, at det er nødvendigt, vil medlemsstaterne i givet fald kunne overveje at indgå en **konvention** om emnet, som nævnt nedenfor. Det skal også huskes, at det er muligt at vedtage **"fælles holdninger"**, som medlemsstaterne senere giver udtryk for i de internationale organisationer og på de internationale konferencer, hvori de deltager.

Det ser allerede ud til at gennemførelsen af en række igangværende arbejder inden for rammerne af dette samarbejde, som er blevet udpeget som prioriterede områder i det arbejdsprogram for 1994, som Rådet (justits- og indenrigsministrene) vedtog den 30. november 1993, vil kunne yde et væsentligt bidrag til en styrkelse af kampen mod denne form for handel.

Dette er blandt andet tilfældet vedrørende vedtagelsen af konventionen om oprettelse af et europæisk informationssystem, specifik gennemførelse af forskellige henstillinger om bekæmpelse af organiseret international kriminalitet, som Rådet godkendte i november 1993, styrkelse af aktionen mod hvidvaskning af udbytte af kriminalitet, udvikling af den videnskabelige og tekniske forskning vedrørende denne særlige form for kriminalitet, uddannelse af medlemmerne af de berørte tjenestegrene, samt fremskyndelse og forenkling af den indbyrdes juridiske bistand. Dette arbejde forventes især at ville kunne bidrage til gennemførelsen af tre instrumenter, som i dag synes uundværlige for at kunne styre situationen, dvs. en fælles evaluering af fænomenet, etablering af hurtige kommunikationsnet og identificering af partnere i medlemsstaterne og inden for Kommissionen.

Hvad angår toldsamarbejdet, og uden at foregribe hvad der er nævnt ovenfor, bør der især sættes på den endelige færdiggørelse inden for en kort frist af konventionen om toldinformationssystemet, samt udvikling af en strategi for kontrol ved de ydre grænser.

Hvad angår **politisamarbejdet** kan Kommissionen kun give sin tilslutning til den mulighed, der er under overvejelse, og som går ud på at udvide det fremtidige europæiske politikontors (**EUROPOL**), kompetence til at omfatte handelen med nukleare materialer og radioaktive stoffer, i henhold til de "andre former for grov international kriminalitet", som kontoret skal beskæftige sig med i henhold til artikel K, 1, 9 i traktaten om Den Europæiske Union.

SAMARBEJDETS MULIGE INDHOLD

I. Ulovlig indførsel og transport af nukleare materialer

Af indlysende praktiske grunde går første etape i ethvert forsøg på at standse denne handel ud på at forhindre, at nukleare materialer og radioaktive stoffer **kommer ulovligt ind på** Unionens område. Dette er hovedformålet med ovennævnte toldsamarbejde.

Det skal understreges, at dette mål ville være let at opfylde, såfremt grænseposterne ved Unionens ydre grænser (også lufthavne) i højere grad blev i stand til at opdage og håndtere disse materialer, idet disse operationer kræver specialiseret udstyr og uddannelse.

En koordinering af disse foranstaltninger mellem medlemsstaterne indbyrdes vil uden tvivl få en positiv virkning, f.eks. ved at reducere udgifterne til uddannelse og udstyr, ved at organisere kontroløvelser, udveksle oplysninger om identitet og bevægelser for personer, der mistænkes for at være involveret i denne handel.

Når materialerne og stofferne først er kommet ind på Fællesskabets område, falder deres **håndtering** og **transport** ind under fællesskabsbestemmelserne eller de nationale og regionale bestemmelser vedrørende strålingsbeskyttelse, og i henhold til disse bestemmelser skal der gives underretning om disse operationer og udstedes forhåndstilladelser. Såfremt disse tilladelser ikke foreligger, er der tale om ulovlige operationer, medmindre der er tale om et meget lavt radioaktivitetsniveau.

Der er fastsat sanktioner, såfremt bestemmelserne ikke overholdes. Hvis der er store forskelle mellem medlemsstaternes strafferetlige behandling af handelen, vil der være fare for, at materialerne indføres til de stater, der har den mildeste lovgivning. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at undersøge, om der findes sådanne forskelle og i hvilket omfang en eventuel indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger med hensyn til ulovlig import og transport af nukleare materialer vil være ønskelig.

På denne baggrund bør det juridiske instrument, der bør benyttes, ikke være en fælles aktion, men en konvention, som Rådet udarbejder, og som anbefaler, at "medlemsstaterne vedtager den i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser", i henhold til artikel K.3, 2, c. Denne konvention vil kunne udarbejdes i henhold til det strafferetlige samarbejde eller politisamarbejdet.

II. De kompetente myndigheders adgang til de beslaglagte materialer

Hvis det viser sig, at de beslaglagte materialer indeholder uran eller plutonium, vil de relevante bestemmelser i Euratom-traktaten finde anvendelse, f.eks. for så vidt angår sikkerhedsforanstaltningerne. Kommissionens kompetente tjenestegrene skal således underrettes. I givet fald vil en inspektør kunne sendes frem for bl.a. at fastlægge materialernes nøjagtige oprindelse.

De beslaglagte materialer kan transporteres til et forskningscenter under medlemsstaten eller Unionen med henblik på gennemførelse af analyser, der gør det muligt at fastslå bl.a. materialernes nøjagtige oprindelse.

III. Identificering af kontaktpunkter i medlemsstaterne

Hver medlemsstat har sine egne strukturer til at behandle de forskellige etaper i en operation så som beslaglæggelse, oplagring af beslaglagte materialer osv., og i disse etaper indgår der mange nationale eller lokale myndigheder. Ved gennemgangen af de senere tilfælde har det vist sig, at der er et klart behov for at fastlægge klart definerede og hurtige kommunikationskanaler. Dette er et afgørende punkt for, at systemet kan fungere tilfredsstillende.

4. KOORDINERING AF DEN INDUSTRIELLE BISTAND

Flere medlemsstater har allerede iværksat et industrielt samarbejde på det nukleare område med visse SNG-republikker og nogle central- og østeuropæiske lande. Den europæiske industri ønsker i høj grad at knytte forbindelser med industrien i disse lande, og myndighederne er meget ofte indstillet på at lette disse kontakter. Samtidig har Unionen iværksat bistandsaktioner for at forbedre sikkerheden i atomanlæggene, herunder også det nukleare brændselskredsløb.

Det er klart, at der vil opstå en vanskelig situation, i det øjeblik der befinder sig erhvervsfolk eller nationale eller unionsembedsmænd i et anlæg, som viser sig at være grundlag for ulovlig handel.

Industrifolk og myndigheder er helt klar over dette potentielle problem, og er parate til at træffe de nødvendige aktioner for at undgå det. Det er nødvendigt, at de lokale myndigheder samarbejder, men disse myndigheder har tendens til at sende de samme anmodninger til flere forskellige forhandlingspartere.

Det har således hurtigt vist sig, at der er behov for en vis koordinering. Direktoratet for Euratoms sikkerhed og FFC har reageret på dette behov. FFC har således i juni afholdt et første møde med deltagelse af myndigheder og industrifolk fra medlemsstaterne. Dette møde resulterede i en række fælles prioriterede aktionslinjer, bl.a. vedrørende de nødvendige handlingsinstrumenter.

KONKLUSIONER

Problemet med den ulovlige handel med radioaktive stoffer og nukleare materialer er alvorligt, indviklet og vedrører et stort geografisk område, og det nødvendiggør derfor et modtræk, der er tilstrækkeligt effektivt til at kunne bekæmpe denne handel.

Dette modtræk bør omfatte de forskellige instrumenter, som hver især inden for sin egen juridiske ramme må formodes at kunne yde et væsentlig bidrag, men under hensyntagen til det fælles endelige mål. På baggrund af de foranstående betragtninger synes Unionens svar at skulle omfatte følgende målsætninger:

(1) Driftsvilkårene for atomsektoren, dvs. sikkerhedskontrollen med de nukleare materialer i de lande, der berøres af den ulovlige handel med farlige materialer, bør forbedres.

Kommissionen foreslår, at man, så vidt som det er muligt, udnytter de muligheder, der er i de bistandsprogrammer, der allerede er iværksat på dette område, særlig:

- den bistand, som Direktoratet for Euratoms Sikkerhedskontrol yder;
- den tekniske bistand, der ydes inden for rammerne af TACIS-programmet, med støtte fra Det Fælles Forskningscenter;
- Centret for Videnskab og Teknologi i Moskva.

Desuden bør der udveksles information og ske en koordinering af den industrielle bistand, som forskellige donatorer og operatører yder.

(2) Der må sættes alt ind på at standse indførslen af nukleare materialer til Den Europæiske Unions territorium i det øjeblik, materialerne overskrider Unionens ydre grænse.

Med henblik herpå:

- er det Kommissionens hensigt at øge toldsamarbejdet, særlig med henblik på at styrke de kompetente tjenestegrenes evne til at forebygge og opdage forsøg på ulovlig handel;
- bør de muligheder, der er anført i afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union (retlige og indre anliggender) undersøges og udnyttes mest muligt;
- vil Direktoratet for Euratoms Sikkerhedskontrol og Det Fælles Forskningscenter som hidtil fortsat stille deres ekspertise til rådighed for de nationale myndigheder, der konfronteres med problemet.

(3) Det er absolut nødvendigt, at alle berørte stater samarbejder

Kommissionen finder derfor, at:

[REDACTED]

- alle muligheder for samarbejde i de allerede indgåede aftaler, særlig partnerskabsaftalerne og de europæiske aftaler, bør udnyttes, så der kan findes en fælles tilgang til problemet og konkrete modtræk;
- de fremtidige aftaler bør om nødvendigt indeholde bestemmelser, der gør et sådant samarbejde muligt;
- der inden for rammerne af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik bør undersøges muligheden for at drage fordel af den fælles aktion, som allerede er besluttet, om ikke-spredning af atomvåben, og det samme gælder enhver anden form for aktion, som vil kunne bidrage til at bekæmpe den ulovlige handel;
- der bør opretholdes eller indføres et nært samarbejde med tredjelande, som vil kunne bidrage til at bekæmpe den ulovlige handel, f.eks. USA.

Kun hvis der samarbejdes globalt, vil der kunne iværksættes en effektiv bekæmpelse af den ulovlige handel med nukleare materialer. De forskellige forslag i denne meddelelse bør derfor inden for Rådet undersøges nøje, således at den integrerede tilgang til problemet, som Kommissionen foreslår, kan krones med held.

Hvad angår de budgetmæssige aspekter bør det noteres, at enhver mulighed for aktion på fællesskabsplan skal undersøges inden for rammerne af de disponible budgetmidler.

Rådet og Parlamentet opfordres til at notere sig denne meddelelse og til at støtte de forslag, som den indeholder.

ISSN 0254-1459

KOM(94) 383 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

15 12

Katalognummer : CB-CO-94-408-DA-C

ISBN 92-77-80573-0

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
L-2985 Luxembourg